N.F.S. Grundtvig "[Tale ved åbningen af Marielyst Højskole 8. maj 1866]"

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.11, november 2017

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket,* 1866 (SJ: 1394)

Teksten er etableret af Henrik Yde
Punktkommentarer og tekstredegørelse er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen, Steen Tullberg og Kirsten Vad
Indledning er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen og Steen Tullberg og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.theol. K.E. Bugge

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

|A:163

Det er noget Nyt, men dog ikke Splinternyt, vi har for, ved at ville reise en Slags kvindelig Høiskole for unge Piger i allehaande Livsstillinger, og Spotten dermed maa vi være belavet paa at bære, men naar man kræver os alvorlig til Regnskab for Vovestykket, maa vi, som har stillet os i Spidsen, dog ikke blive Svar skyldige.

Sagen er den, at i forrige Tider satte man Kvinden enten for høit eller for lavt i Henseende til Oplysning og høiere Dannelse, saa enten sagde man, det var for høie Ting for hende, eller man tænkde, det kom hos hende som Hjerte-Mennesket af sig selv. I den nyere Tid havde man derimod meget travlt i de store Stæder med hvad man kaldte kvindelig Dannelse, mens man opgav alle Landsbyfolk af begge Kjøn, undtagen de Drenge, der skulde studere, eller blive kloge ved Læsning og Hovedbrud; men den høiere Dannelse, man i Kjøbenhavn og andre store Stæder vilde give Pigerne, den var i vore Øine værre end slet ingen, thi det var, paa den ene Side at gjøre Konster med dem, saa de alle, enten de kunde eller ikke, skulde lære at tegne, spille, brodere osv., og paa den anden Side, at de ligesom Drengene skulde lære fremmede Sprog og saa bryde Hovedet med lidt af allehaande og Intet i det Hele, hvorved de vel let blev selvkloge, men ingenlunde kloge paa sig selv.

Men ligesom denne falskelig saa kaldte høiere Dannelse stiler paa at skille dem ved deres kvindelig danske Hjerte, som har et,

saaledes kan vi see, at en ægte høiere Dannelse vilde lære alle dem, der har et kvindelig dansk Hjerte, at skatte det og passe paa, hvad de har, og lade det blive frugtbart til Gavn og Glæde for dem selv og Næsten, og det skeer, naar de unge Piger bliver opmærksomme paa, hvad der især er elskværdigt baade hos dem selv og i det hele ved det danske Folk, Fæderneland og Modersmaal, Sang og Skrift, og jeg veed da ikke bedre at give dem en levende Forestilling om Forskjellen mellem den falske og den ægte kvindelige Oplysning og Dannelse, end ved at fortælle dem et lille Digt af vore gamle hedenske Forfædre om skjøn *Freia,* deres Kjærligheds-Gudinde, der tænkes som en ung Enke med en lille Datter paa Skjødet, som daglig græd Guld-Taarer for sin tabte Husbond, og var i det hele anderledes yndig og mild, hjertelig og trofast end Gudinderne hos alle andre Hedninger. Om *Freia* fortalte man nu, at hun havde et mageløs dejligt Guld-Smykke, som hun altid havde hængende om Halsen ned paa Brystet, og som de kaldte *Brysing*-Smykket, men som dog hverken hun eller andre vidste ret at skatte, førend det engang blev tyvstjaalet, hvorved Freia ikke blot tabte i Skjønhed, men tabte hardtad hele sin Elskværdighed. Tyven, som havde listet sig ind en Nat og stjaalet Smykket, mens Freia sov, var en Lurendrejer ved Navn Loke, som man ikke ret vidste, om han skulde regnes til Guderne eller til Jetterne, deres Fjender, men som havde sin Fornøielse af at narre Folk og var ved sin Sledskhed og Snedighed meget farlig, men saa var der til Lykke en god Ven ad *Freia* og ad alle Guderne, som hed Heimdal og var endnu klogere end *Loke*. Heimdal, som havde et Øie paa hver Finger, opdagede da ikke blot Tyven, men pinte ogsaa Brysing-Smykket af ham og gav Freia det, hvorved hun ogsaa fik hele sin Elskværdighed tilbage.

See, denne lille Fortælling finder jeg nu er et lille Speil, hvori vi kan see baade Skaden, der er skeet Dannekvinden og hendes Døttre af den falske Oplysning og Dannelse, der stjal deres Hjerte, og den ægte Dannelse og Oplysning, som skal gribe Tyven og skaffe Hjertet Bod, saa det kan vise sig i hele sin Elskværdighed. Ja vi kan endogsaa see i Speilet, hvorved det især maa være, Dannekvinden igjen faaer Hjertet paa det rette Sted, og hvor det kan sees i sit rette Lys, thi man siger, det var ved et Sted, som kaldes *Klang-Steen*, at Heimdal pinte Brysing-Smykket ud af *Lokes* Kløer, og det peger paa Sangen, den hjertelige, danske og fædrelandske Sang, som her skal lægges særdeles Vinn paa, og dertil som til alt, hvad der kan tjene til hjertelig Oplysning og Dannelse, ønsker jeg Lykke og Guds Velsignelse.